Toegepast (4)

Saskia Meesters drukt haar stempel op het CTSV

Foto Theun Okkerse

Ze kreeg de opdracht in september en toen ze doorgrondde wat die inhield, dacht ze dat ze het nóóit zou redden. Maak voor álle 213 personeelsleden afzonderlijk een stempel als ex libris, verzocht het College van Toezicht Sociale Verzekeringen (CTSV) in Zoetermeer. De deadline was 18 december. Drie dagen eerder rondde Saskia Meesters haar titanenklus opgetogen af. Behalve de stempels zelf leverde ze ook nog 213 stempelhouders in, 213 stempeldoosjes en een ingelijst totaalbeeld met afdrukken van álle 213 stempels.

Het CTSV wilde als kerstattentie eens iets anders aan het personeel geven dan de gebruikelijke fles wijn of museumjaarkaart. Het idee ontstond om elk individu van het CTSV een eigen stempel als ex libris te geven, zij het dat alle stempels bij elkaar visueel moesten uitdrukken dat de CTSV'ers gezamenlijk een organisatie met een sociaal gezicht vormen. Saskia Meesters (1954, Chicago) werd benaderd, omdat handgemaakte stempels haar specialisme zijn.

Een diepe zucht ontsnapte haar. 'Normaal maak je dan voor iemand een persoonlijk stempel, maar 213 stempels voor iedereen apart is op zo'n korte termijn niet te doen.' Niettemin slaagde ze er na veel tekenwerk in voor alle medewerkers een uniek stempel te maken. 'Het CTSV heeft geen logo; alleen dat letterwoord CTSV. Maar ik koos voor het gebouw als het gemeenschappelijke van de organisatie en deelde dat op in stukjes die elk weer een beeld op zich zijn. Zo bouwde ik een totaalbeeld op, dat het thema (Samen ergens voor staan) weergaf, en had iedereen een afzonderlijk stempel.'

Foto

Een panoramafoto van het gebouw, gemaakt met mede-Picturalid Jeanne van der Horst, was haar uitgangspunt. Meesters vergrootte de foto op de PC en legde er een raster overheen, dat het gebouw verdeelde in 213 stukjes. Het resultaat beviel haar niet. Het gebouw leek net een 'gevangenis'. 'Het was me te statisch.' Ze verschoof de losse delen totdat het CTSV 'levendiger' oogde.

Met de hand tekende ze daarna elk stempel apart, inclusief de letters van de namen. Personeelsleden met bijzonder klinkende, 'figuratieve' namen plaatste ze bovendien op kenmerkende plekken in het gebouw,

Werkende leden van Pictura krijgen soms bijzondere, opzienbarende opdrachten. In deze rubriek wil de redactie van het Picturablad die toegepaste kunst signaleren. Leden die menen dat hun opdracht interessant is om in de rubriek te vermelden, worden opgeroepen hun project in een brief kort te beschrijven. Het redactieadres is: Kon. Wilhelminastraat 9, 3311 LM Dordrecht.
In deze vierde aflevering: de ex libris-stempels van Saskia Meesters voor het CTSV.

zoals N. de Hoog op het dak en J.C. van Zuylen bij de schoorsteen. Terwijl de stempelmaker van de verkleinde tekeningen rubberen afdrukken ging maken, ontwierp Meesters stempeldoosjes en vervaardigde ze houten stempelhouders. Vanwaar die extra moeite? 'Ik vind stempelhouders mooi om te zien. Je kunt in een boekwinkel van die doorzichtige stempels met nylon lapjes kopen, maar dat vind ik geen stempel. Er hoort een prachtige houder bij, en het stempel hoort in een karakteristiek doosje.'

Kerstkaart

Nadat zij het karton voor de doosjes, dat was gesneden in een kleine kartonnagefabriek, zelf aaneen had geplakt, stempelde ze de deksels. En al die doosjes rangschikte ze op een tafel, in de vorm die zij voor het CTSV-gebouw had gekozen. Daar maakte ze een foto van. 'Eén keer zag je toen het totaalbeeld. Daarna verdween het voorgoed, want de doosjes moesten worden verspreid.' Bij het overhandigen van de stempels gaf ze een grote afdruk mee, waarop de stempels als een voltooide puzzel staan afgebeeld. Dit totaalbeeld hangt ingelijst in de toegangshal van het CTSV en werd, verkleind, afgedrukt op kerst- en nieuwjaarskaarten.

De reacties op haar ex libris-stempels waren lovend en nuchter. Meesters: '"Hartstikke leuk, erg bijzonder", kreeg ik te horen. Er waren er ook die zeiden: "Nou ja, bij de boekhandel kun je voor vijfenhalve gulden al een stempel kopen." Ontevreden mensen houd je altijd.'

Activiteitencommissie

Saskia Meesters studeerde in 1989 af aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Rotterdam, in beeldhouwen en ruimtelijke inrichting. In 1990 werd deze ex-ergotherapeute lid van Pictura en het was daar dat zij voor het eerst stempels ging maken. 'Ik heb vier jaar in de activiteitencommissie gezeten, samen met Flop, Hil, Joke en Anna. Om brieven, uitnodigingen een aankondigingen iets speciaals te geven, om ze kracht bij te zetten, stempelden we ze.' Inmiddels heeft ze zich erin bekwaamd.

Ze maakt stempels als vrij werk of in opdracht. Ouders bestellen een stempel bij de geboorte van hun kind, particulieren willen er een als briefhoofd of als ex libris, kunstenaars gebruiken stempels om een expositie aan te kondigen.

'Stempels zijn een gesimplificeerde vorm van een voorstelling', vertelt Meesters, uitleggend wat haar trekt in priegelen op de vierkante centimeter. 'Mijn werk kenmerkt zich door een zekere monumentaliteit in kleine dingen. Een klein paneel kan een grote ruimtelijkheid oproepen. Ik vind het lastig om het in woorden te zeggen, maar wat je ziet - op bijvoorbeeld 4,5 bij 3,5 centimeter - kan groot of klein zijn. Hoe klein een stempel ook is, het kan veel ruimte in zich hebben.'

Beeldhouwen staat juist niet haaks op stempels maken, vindt ze. 'Het past heel goed bij elkaar. In beide gevallen gaat het om ruimtelijkheid, om ruimte de ruimte te geven.'
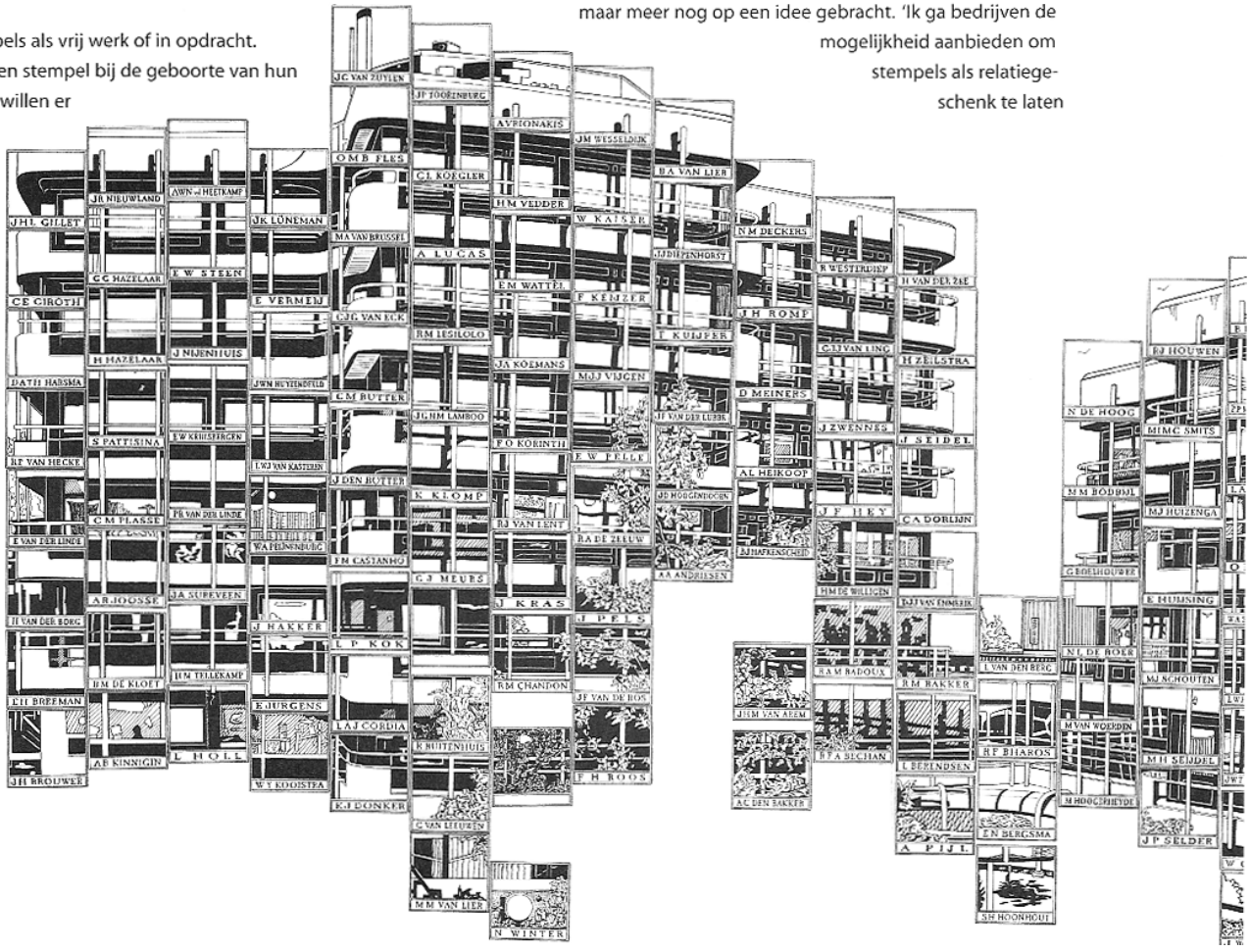
Stempels maken als toegepaste kunst - Saskia Meesters genoot ervan. 'Ik heb het heel erg leuk gevonden. Het is een uitdaging om zo'n opdracht in zo'n korte tijd uit te voeren. Nee, ik geneer me niet voor zulke klussen, maar ik kies mijn opdrachten wel. In dit geval heeft het een mooi resultaat opgeleverd. Dat totaalbeeld van het CTSV-gebouw - als je het ophangt, stáát het er.' De opdracht van het CTSV heeft haar al nieuwe opgeleverd (sommige personeelsleden bestelden al privé-stempels bij haar), maar meer nog op een idee gebracht. 'Ik ga bedrijven de mogelijkheid aanbieden om stempels als relatiegeschenk te laten